

Učiteljski tovariš

Stanovsko političko glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškova ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Narodna letna 60 Din za tiskarstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davok poseba. Pošt. šek. rač. 11.197. Telefon 3172

Naš dom ob morju

»Kaj pa je tebe treba bilo...« Takole je morda vzkliknil marsikdo, ko je čital proglaš in vabilo za pristop v novo društvo, ki ga je poslala naša sekcija zadnji Božič vsem svojim članom. Marsikdo morda tega vabila za pristop v »Društvo za zgradbo zdraviliškega doma ob morju« niti prečital ni. Z »Učiteljskim tovarišem« je romalo tudi vabilo neprečitano na polico. Pa je morda nanesel pogovor na morsk dom, ta ali oni »učitelj« je že kaj slišal in v sledeči debati je padla marsikatera ostra na račun sekcije in onih tovarišev, ki hočejo še en dom na morju. — Saj imamo vendar že cel kup domov! V Mariboru že stoji, v Ljubljani bo morda tudi kmalu, saj se denar zbira že celo večnost, tudi v Rogoški Slatini je učiteljski zdraviliški dom. Čelo tovarišice-učiteljice si hočejo zgraditi svoj dom. Zdaj pa še dom na morju! Koliko pa jih bo še! Postavimo enega najprej na trdna tla, potem se šele lotimo drugega, ne pa vseh naenkrat. — Taki in enaki so prigovori in ugovori tistih, ki se ne potrudijo, da bi se o stvari dovolj informirali.

Dragi moji — vsi vaši ugovori ne veljajo nič. Le oglejmo si razne naše domove po svojem namenu. Učiteljska domova v Ljubljani in Mariboru imata kot glavni namen ta, da omogočita učiteljskim otrokom študiranje v mestu pod dobrim nadzorstvom in poceni in pa to, da sprejmeta pod svojo streho tovariše, ki so v mestu tuji in imajo opravka za en ali dva dni. Ostalih namenov, ki so tem slični, niti ne navajam. Dom učiteljice ima tudi svoj poseben namen ter bo tvoril nekakšen konvikt in zavetišče posebno za učiteljice. Ti trije domovi imajo torej za nas, posebno pa še za svoje člane (zadruharje) veliko važnost z ozirom na družino, na otroke in z ozirom na starost. — Drugače je z našimi zdraviliškimi domovi. Tak je n. pr. dom v Rogoški Slatini. Ta dom ni konvikt, temveč je nekak počitniški dom, v katerem iščemo oddiha in zdravja. Kdo more trditi, da tak dom v Rogoški Slatini, torej v zdravilišču, ni potreben? Ali naj mar plačujemo po raznih dragih penzionatih visoke pristojbine, kadar že itak veliko izdamo za ostalo zdravljenje. Ali pa je za vsakogar Rogoška Slatina? Seveda ne. Mnogi si morajo krepiti svoje zdravje tudi v planinah ali pa na morju. Morje nas navadno bolj vleče, ker so nam planine preblizu in lažje dostopne. Torej morje! Tudi tam so hoteli in penzionati, tudi tam hočejo pri tujcu zaslužiti, brez ozira na njegov žep. — Ali ne kaže tedaj rajše postaviti na morju svoj dom in pri tem morje poceni in udobno (kakor doma) uživati, kakor pa plačevati visoke vsote?

Koliko izmed nas gre vsako leto na morje, koliko bi jih še rado šlo, pa ne morejo! Ali ni tedaj učiteljski zdraviliški dom na morju potreben, prepotraben? Seveda je! Kakor je potreben Učiteljski dom v Ljubljani za ene vrste potrebe, tako je istočasno potreben za druge vrste potrebe Učiteljski dom na morju. Obe vrsti domov: konvikti in zdraviliški domovi so nam istočasno potrebni, ne pa drug za drugim. Ravno zato pa se že sedaj ustanavlja novo društvo za zdraviliški dom na morju, še preden so ostali domovi na trdnih tleh. Mnogo nas je in eni imajo več smisla za te potrebe, drugi pa več smisla za one. Čeprav se delimo (in koliko jih je še, ki so povsod zraven), bodo vseeno naše zadruge in naša gospodarska društva imela dovolj članstva, ko bi se vsaj četrtina naših članov toliko zavedla, da bi tudi konstruktivno sodelovala pri stanovskem gospodarstvu. Upajmo, da ti časi niso več daleč.

Pa naj bo dovolj teh sitnih stvari in pojdimo rajše k našemu domu na morju.

Velika noč se bliža, kako bi bilo prijetno takrat preživeti par dni na naši rivijeri! Kljub vsemu ni več daleč čas, ko nam bo to omogočeno. Članstvo novega društva se sicer počasi (kar je v teh časih razumljivo), a vendar stalno množi in morda že letos, gotovo pa prihodnje leto pričnemo z zidanjem.

Krasen prostor smo si izbrali. Na severnem delu otoka Krka leži visoko nad morjem starodavno mestce Omišalj. Pod njim se širi idiličen zaliv, odprt proti Kvarneru. Ta zaliv je bil že od nekdaj silno privlačen za letoviškarje in temu primerno se je tudi obala razvijala. Od malega pristanišča po dolgi obali v smeri proti polotoku Kijacu so rastle hoteli, penzionati in privatne vile kakor gobbe po dežju. — Ko sem bil pred sedmimi leti v Omišlju, je bila obala skoro pusta in prazna. Skavti iz Ljubljane so takrat prvič tabarili na morju in zdí se mi, da tudi ljubljanske Kolašice. S tem skromnim začetkom je bila ta obala za nas odkrita. — Ako pa greš danes v Omišalj in po obali njegovega zaliva, tedaj se ne moreš načuditi veliki izpremembi v tako kratkem času. Lepa promenadna cesta se vije ob obali, ob njej pa se vrste vile in hoteli med olivami in smokvami ter drugim južnim drevjem. Na večih mestih so prirejene krasne kopališča, ki kar mrgole kopalcev. Po pravici trdijo mnogi, da bo Omišalj s svojim zalivom kmalu izpodrinil Opatijo, kajti klima je deloma še bolj ugodna.

V tem idiličnem zalivu je krasen 2000 kv. metrov velik prostor kot stavbišče in park. Ni nam treba drugega nego zidati. In rečem vam, da je zidanje pod Omišljem sila poceni. Tam si postaviš n. pr. vilo za 60.000 Din, pa je prostor že tudi plačan. Ako si postavimo zdraviliški dom, nas ne bo mnogo veljal. To nam garantira, da ga bomo dobili kmalu in da bo dostojno reprezentiral učiteljsko dravsko banovino. Naši tovariši Hrvati in oni iz Novega Sada že imajo tam svoje domove, katere so si postavili v prav kratkem času. Hitimo še mi, kajti vsakega leta, ki je zamujeno, je škoda.

Glavno je sedaj je vprašanje, kako priti do kapitala, potrebnega za zidanje. Najboljše je pač delati z lastnim kapitalom in zato si predstavljamo vso stvar tako-le:

Zbrati je treba čim večje število članov, ki hočejo pri tej stvari sodelovati, ki hočejo torej vstopiti v društvo za zidavo doma. Vsak član naj se zaveže prispevati mesečno recimo po 50 Din toliko časa, da bo dom postavljen. Dokler se ne prične z zidanjem, se bo denar stekal v fond in bo ostal lastnina vplačnikov, s katero lahko vsak čas razpolagajo. Kadar se bo javilo dovolj članov (samo javilo, plačevati se prične kasneje!), bomo sklicali ustanovni občni zbor ter se bo društvo ustanovilo. Na tem občnem zboru se bo določila tudi višina mesečnega prispevka (ni treba, da je ravno 50 Din, lahko je tudi manj), ki se bo šele od takrat dalje plačeval.

Pomen šolskega upravitelja

Ko že vedno govorimo o raznih šolskih reformah, ne smemo pri tem pozabiti na važnega činitelja v našem šolstvu, namreč na šolskega upravitelja. On lahko napravi šolsko delo učitelju in učencem prijetno — in kar je pri delu važnejše, da se zaradi njega delo otežkoča ter postaja učitelju težko, da včasih celo neznosno. Vsak član učiteljskega zbora lahko vpliva s svojim delom na ostale člane dobro ali slabo; šolski upravitelj pa podvojeno učinkuje na ves učiteljski zbor. On spravi lahko šolo na najvišji nivo, lahko pa tudi obratno. V mnogih primerih sem že videl neprecenljivo delo šolskih upraviteljev, ki so med narodom naslikani z najlepšimi barvami. Ob vsaki priliki lahko slišiš, koliko je ta ali oni šolski upravitelj napravil v združništvu, sadijstvu, gasilstvu itd. In z mirno besedo lahko trdim, da so šolski upravitelji od strani ljudstva jako spoštovani.

Mislím, da se ne motim, ako rečem: Karkršen šolski upravitelj, takšna šola. Kakor sem že navedel, učinkuje šol. upravitelj lahko na svoje učiteljsko dobro ali slabo. Le v redkih primerih najdemo posamezne učitelje, ki se za dobre ali slabe upraviteljeve nasvete ne zmenijo in gredo vedno po svoji začrtani poti. To so torej le posamezniki in ne kršijo pravila.

Kjer šolski upravitelj ni zadovoljen z ono porcijo pedagoškega znanja, ki si ga je pridobil na učiteljski šoli, marveč neprestano stika v pedagoških knjigah in stremi po novodobnih šolskih reformah ter prenaša vse to v svojo šolo, tamkaj je tudi učiteljski zbor prisiljen, da gre z duhom časa. So šole, katerim ne ubeži nobeno novo delo v pedagoški literaturi, kjer vse kupijo za svoje učiteljske knjižnice, pa ne samo kupijo, marveč se tudi o novodobnih šolskih vprašanjih porazgovore. Druge učiteljske knjižnice so pa sila revne. Jasno je, da je takih primerov malo ter da v tej reformni dobi vsi radi čitamo in razmotrivamo novodobne probleme.

Šolski upravitelj, ki hoče, da bo njegova šola res vzorna, ne izpusti niti ene važne konference, kjer bi si pridobil novih poznatkov in navodil za šolsko prakso. On mora v prvi vrsti obvladati učno osnovo vseh razredov do najmanjših podrobnosti in mora skrbeti za to, da se v vsakem razredu doseže predpisana učna snov. Ako se za druge razrede ne zanima in dela le v svojem razredu, greši zoper določbe, s katerimi se mu da v roke uprava šole. To lahko potrdijo »Tednik«, kjer dobiš rubriko: Hospitacije. Na šoli imamo večkrat učitelje novince, ki še nimajo prakse in le tem mora biti šolski upravitelj dovršen svetovalec. K izpitom učiteljske usposobljenosti prihajajo večkrat učitelji, ki posakažejo s svojim praktičnim nastopom, da jim še mnogo, mnogo manjka v praksi. Ali niso temu nedostatku sokrivi tudi šol. upravitelji?

Šolski upravitelj mora stati s svojim teoretičnim in praktičnim znanjem ter izkušnjami v očeh učiteljskega zbora tako visoko, da lahko mlademu učitelju s svojimi nasveti pomaga. Ako se spomnimo nazaj na medvojno učiteljsko in njegove inštrukcije na mlajše, dobimo slabe predsodke. Vendar pa je ta doba že za nami ter smo te nedostatke že

Koliko bomo potrebovali kapitala, je pač odvisno od nas samih, oziroma od načrta, ki si ga bomo za morsk dom izbrali. Čim več nas bo, tem hitreje pridemo do doma. Recimo, da nas bo kakih 300 in da bo mesečni prispevek za posameznika 50 Din. To bi zneslo za vse mesečno 15.000 Din (brez obresti!), v desetih mesecih torej 150.000 Din, dovolj, da začnemo z zidavo. Plačevanje prispevkov bi pa potem trajalo še toliko časa, dokler ne bi bil dom pod streho, opremljen in pripravljen za obratovanje. Kakor hitro pa bi se to zgodilo, bi se dom že pričel amortizirati. Društvo bi se izpremenilo v zadrugo, vplačani zneski bi bili deleži in bi tako ostali ves čas last vplačnikov oz. članov. Niti pare ne bi nihče izgubil!

Kaj bi nam zdraviliški dom vsega nudil, menda ni treba obširno naštevati. Zelo ceno letovišče, počitnice in zdravljenje na morju v vseh letnih časih ter počitnice oz. kolonije za naše otroke, to bi bilo glavno, da ne govorimo še o drugih stvareh.

Poprimate se torej našega doma! Še enkrat: čim več nas bo, tem hitreje ga dobimo in tem večji ter udobnejši bo! Oni tovariši (tovarišice), ki ste že prijavili svoj pristop, agitirajte dalje, pridobivajte novih članov, ostali, prijavite se, ne bodite malodušni, saj gre v vašo korist.

Pišite še danes na uredništvo našega lista ali pa naravnost na sekcijo JUU Ljubljana, da vam pošlje prijavnico ali pa več prijavnice še za tovariše (ice) na šoli. Prijavijo se lahko tudi žene in možje, zakonski drugi učitelj (ic).

M. Zor

Nekaj misli o našem tisku

Kakor je polemika o »Težki zadevi« marsikateroga tovariša (-ico) razburila, tako je druge mogla samo zadovoljiti. Ne morda zaradi zadeve same, ki je zares »težka«, ampak zaradi odkritosti in iskrenosti, ki se je vendar enkrat pokazala v vsej svoji življenjski resničnosti.

Nepojmljivi so mi protesti naših društev, ker je stanovsko glasilo storilo samo svojo dolžnost, ko je odprlo svoje predale raznim nazorom. Ali so protesti proti svobodni tribuni v naših stanovskih listih zares umestni? Ali zares ne smemo v lastnem listu izražati oddvojenih misljenj? Ali se kaže tovarišstvo res v tem, da morajš imeti v stanovskih zadevah samo eno — morda podedovano — mišljenje?

Vsak pristaš svobodne besede more stališče uredništva samo odobravati. Oddvojena stanovska vprašanja morajo v list! Nihče ne more zahtevati, da bi se smeli usmeriti vsi samo v en pravec in stisniti v en sam idejni kalup. Ravno v naših zadevah je boljše, če začnemo odpravljati hibe in napake sami, nego da nam jih skušajo »popravljati« drugi. Kakor je samokritika prvi pogoj za izlečenje ran, tako je svobodno mnenje neobhodno potrebno za odpravo nedostatkov kjerkoli. Seveda ima vsak, če se čuti prizadetega, možnost obrambe. Mnenje o absolutni sakrosanktnosti ne sme več biti sestaven del našega stanovskega mišljenja. To bi bila samoprevara, ki ne bi koristila nikomur.

Vsako dovolj utemeljeno stališče, ki izraza svojstveno misel in se razlikuje od mišljenja drugih (morda celo večine) mora priti do izraza edino v stanovskih listih. Meja med stvarnim in osebnim gledanjem stanovskih zadev je problematična, dokler so motivi razprav čisti in usmerjeni samo h konsolidaciji naših razmer. Občutljivost posameznikov kaj rada najde v vsakem oddvojenem mnenju kamen spodtike, češ, to bo pograbilo javnost proti nam samim, sami sebi bijemo v obraz itd. Tak izgovor je slab argument in samo izraz nepoznavanja in podcenjevanja naše javnosti. Vsi, ki živimo, ne samo med, ampak tudi z narodom, dobro vemo, kako je ljudstvo poučeno o naših križih in težavah. V vsakem je skrita nečimurnost, ki jo narod ceni po svoje. Če je to nam v korist, je vprašanje...

Otresimo se že enkrat zastarele miselnosti in spoštujemo svobodno besedo vsakega posameznika, ki hoče v duhu socialne in nacionalne odgovornosti utrditi vrednote resničnega — tovarištva!

— c.

Vprašanje učiteljev bojnikov pred narodno skupščino

Učiteljem bojnikom je bil leta 1922. z zakonsko odredbo priznan čas, ki so ga prebili v vojni, v napredovanju in pokojnino. To priznanje je leta 1923 osporil državni svet. Učitelji, ki so se udeležili svetovne vojne, povsem upravičeno zahtevajo, da se jim tudi po sedanjem zakonu prizna čas vojne v efektivni službeni leta, vendar se to do sedaj še ni zgodilo. O tem vprašanju je bilo govora tudi v narodni skupščini med debato o proračunu prosvetnega ministrstva za l. 1933/34. Učitelj, narodni poslanec tov. Milutin Jevtič je vložil naslednjo predstavo, podpisano od tridesetih poslancev:

Finančnemu odboru narodne skupščine
Beograd.

§ 55. točka 22. finančnega zakona, ki prizna vojna leta samo zdravnikom, je nepravilčen in zapostavlja gotovo število učiteljev, inženjerjev in profesorjev, ki so ustvarjali to državo in ki so se udeležili vojne.

Ta § žali vsak čut uradnikov bojnikov braniteljev in sinov naše države, ki so za svojo hrabrost odlikovani z redom Karadorđeve zvezde, Belega orla in z drugimi vojaškimi odlikovanji nosijo danes pokvarjene roke ali noge. Narodna skupščina nam je izrekla zahvalo in priznanje s svojo zakonsko odredbo l. 1922., ki je bila v veljavi, dokler je ni državni svet osporil.

Od teh naših bojnikov, sinov in braniteljev domovine je ostalo vsega komaj kakih 50 v vsej naši državi. Njihove prošnje so še sedaj v narodni skupščini, zato prosimo finančni odbor, da spremeni omenjeni § 55, točka 22. v toliko, da vstavi namesto prve besede »zdravniki« besedo »državni uradniki«, a besede »kot zdravniki, dijaki, kot volonterji sanitetnih ustanov v državi ali v tujini« naj izpadejo. Obremenitev državnega proračuna ne bi bila večja nego 30 do 50.000 dinarjev, kar naj bi se uračunalo šele s tekočim proračunskim letom.

V. K.

Prosimo člane finančnega odbora, naj se spomnijo l. 1914., ko je tedanja generacija naše šolske mladine morala iz dačke čete v Skoplju oditi naravnost v strelske jarke, da dvigne moralo med vojaki in zadrži sovražnike, kar je tudi uspešno. Oni, ki so ostali, le malo jih je, so bili kaznovani namesto, da bi jih država nagradila. Njihovo plačilo je, da zaostajajo za svojimi tovariši, ki niso bili bojevniki, ali so celo mlajši od njih. — Sledijo

podpisi Milutina Jevtića in še tridesetih narodnih poslancev.

Izvršni odbor J. U. U. je že v več svojih dopisih obrazložil to vprašanje pristojnemu ministru. Tudi predsednik udruženja je izrazil vsako priliko, da je opozarjal merodajne kroge na ugodno rešitev gornjega vprašanja. Sedaj pa pričakujemo sklepa fin. odbora in odredbe finančnega zakona.

Splošne vesti

VELEPOSTOVANI G. UREDNIK!

Ob vsej »Težki zadevi« smo stali ob strani toliko časa, dokler se ni zaključila, čeprav se je razvila prav radi nas, brezposelnih učiteljskih abiturientov. Dovolite nam, da še mi povemo svoj misli našim bodočim tovarišem in tovarišicam in priobčite naše besede.

23. novembra 1932. leta smo imeli zborovanje, ki ni nastalo slučajno, ampak iz potrebe, ki je zahtevala, da se najdemo in razgovorimo. Iskreno smo povedali, kaj nas teži in česa pričakujemo tudi od svojih bodočih tovarišev in tovarišic, ker ni vseeno, ali gre mladina z njimi ali pa zavije na svoja pota in se celo obrne proti njim.

Odposlali smo več resolucij, med njimi tudi: »Tistim, ki se jih tiče« »Apeliramo na vse učitelje in učiteljice, ki imajo polna službena leta, in pa na vse učiteljice, ki ste poročene z dobro situiranimi neučitelji, da uvidite naš težak položaj in se nam prostovoljno umaknete. Apeliramo na vaš socialni čut in na našo resnično stanovsko zavest. Upamo, da ne bo naš klic zadel na gluha ušesa.«

To je bil edini izhod, ker smo vedeli, kako težke so razmere državnih financ, radi splošne svetovne krize. Nismo pa zahtevali ne celibata in ne upokojitve vseh poročenih učiteljic in vendar so bile skoraj vse izjave, priobčene v »Učiteljskem tovarišu«, pisane v nekakšnem sovražnem tonu napram nam, čeprav nismo zakrivilni nič drugega, kot da smo se zgenili za svoj obstanek. Častne so izjeme!

Žal nam je, da smo posredni krivci »Težke zadeve« in vendar smo veseli, da smo vsaj spoznali, kako daleč narazen gresta beseda in srce, kadar so potrebne žrtve.

Težko nam je bilo, ko smo čitali vse številne izjave, misli, sodbe in obsodbe čes, »kaj pa je tebe treba bilo...« in morda se tisti, ki so pisali, niso niti zavedali, kako naš udarjajo s sleherni besedo, ki je šla na naš račun.

Saj nismo egoisti in če bo treba bomo potrpeči še dalje, da ne bo treba metati na cesto služkinj, da ne bomo ustanavljali novega brezposelnega kadra in da ne bo treba prijeti za trdo delo poročenim gospem.

Živimo v dobi, ko vsak dan srečujemo nove probleme, ki jih komaj razumemo in se jim vendar ne čudimo. Brezposelnost je beseda, ki smo se je tako privadili, da nam zadostuje že kot beseda in se prav radi tega izogibljemo njenega bistva. — »Njih položaj je zelo težak in žalosten, nikakor pa ne — nepričakovano — nenaden — nego žal predviden.« Idealizem in kruhorstvo sta vendar antipoda!

Govorimo o težnjah in težavah proletariata, pozabljamo pa pri tem na inteligenco, ki je natihem še vedno in upravičeno glava naroda. Zanimivo je vprašanje, kje je večja socialna zavest?

Prelistaj stare časopise, pa se ti posveti: »Vsi za enega, eden za vse! Vsi na plan, v boj proti sedanji gospodarski krizi! Podprimo naše delavstvo, ki bo v dneh 3. in 4. dec. 1932. nabiralo prostovoljne prispevke za pomankanje trpečih tovarišev, ki so brez lastne krivde brez posla in zaslužka. Vsak naj pritrja malenkosten znesek in ga naj podari za brezposelnost! Tekmujte v navedenih dneh med seboj v dobrih delih, vsak naj pokaže zaso, da ima srčno kulturo in usmiljenje do svojega

bližnjega, ki je zašel le zaradi izrednih gospodarskih razmer v obupno stanje!»

Obrneš list:

»Ustanovni občni zbor zveze mladih intelektualcev:

Tako je danes pred nami največji problem med starejšimi in mlajšimi, ki nimajo nikake besede v dosedanjih ločenih stanovskih društvih. Današnji inteligent se prodaja danes pod ceno, po dolgotrajnem in težavnem študiju se mora loviti za existenco, ne da bi si mogel pri tem privoščiti najpotrebnejšega (knjig in obleke)! Naše število brezposelnih se množi iz leta v leto brez zadostnega upanja in trdnosti. Zato nas sili k organizaciji že samoobrambni nagon, socialni čut, ki se upira raznim slučajem protekcije v vrstah imovitejših in tudi osnovne pedagoške norme, ki pri tem močno trpe.«

Janez Tomšič.

Opomba uredn.: Krivični bi bili, ako bi ne dali besede tudi onim, ki je še niso imeli, dasi so najbolj prizadeti in ki jim gre pri »Težki zadevi« za vse — za življenjski obstoj!

— Seja glavnega odbora JUU v Beogradu se bo vršila 19. in 20. aprila 1933. in ne 20. in 21. aprila, kakor smo poročali zadnjič.

— Učiteljski zdraviliški dom v Rogški Slatini, registrirana zadruga z omejeno zavezo. V 29. števil. Učit. tov. z dne 9. marca 1933. je bilo ponatisnjeno vabilo na XIII. redni občni zbor, ki se pa zaradi bolezni načelnika in nekega smrtnega slučaja na določeni dan ni mogel vršiti. Cenjenim članom zadruge se zato naznanja, da se bo vršil zbor 12. aprila

ZEMLJEPIS IN ZGODOVINA

za III. in IV. razred osnovnih šol

od J. Polaka

stane samo 9 Din, odnosno 10 Din, a Vam zelo olajša pouk, ker Vam ni treba snovi narekovati, si otroci s tem ne kvarijo pisave in ne pravopisa ter pridobite na času. Naročite takoj vse štiri knjžice za 38 Din, odnosno one, ki jih potrebujete za sebe ali učence

v knjigarni

Učiteljske tiskarne v Ljubljani ali pri podružnici v Mariboru

Nekaj misli iz referatov priznanih vzgojiteljev na svetovnem pedagoškem kongresu v Nizzi

V preteklih velikih počitnicah se je vršil na solčni francoski rivieri v Nici šesti svetovni kongres »Mednarodne zveze« za novo vzgojo. Čeravno je že nekaj mesecev preteklo od tedaj, vendar pa zanimanje za ta kongres še ni popustilo, nasprotno, priznani pedagogi najrazličnejših narodnosti se vedno znova pečajo s tistimi problemi, ki jih je obravnaval kongres; še vedno znova se vanje poglobljajo vzgojitelji svetovnega slovesa.

Pedagoške revije raznih evropskih in ameriških držav, kakor tudi držav na Daljnem vzhodu, živo pričajo, da je bil ta svetovni kongres res eden največjih praznikov duha. Zato naj Vam podava še nekaj misli o njem:

Kdor še ni imel prilike, da bi kaj več čital o tem kongresu, bodi na kratko povedano, da predseduje Mednarodni zvezi za novo vzgojo Mrs. Beatrice Ensor, kongresu v Nizzi pa je predsedoval Mr. Paul Langevin, Professeur au Collège de France; Président de la Société française de Pédagogie et de Compagnons de l'Université Nouvelle. Na tem kongresu se nas je zbralo krog 1700 udeležencev iz najrazličnejših krajev širom zemlje. Če povem, da smo bili kongresisti iz 52 držav, je razvidno, kako se je svet zanimal za vsa pereča vprašanja, ki jih je kongres obravnaval.

Izredna prisrčnost je vladala med člani kongresa tako različnih narodnosti in menta-

litete. Nad vse zanimive so bile živahne diskusije, ki so sledile posameznim predavanjem. Kljub tako veliki različnosti se je skušalo doseči neko stališče, kjer naj bi zavlada enotnost. In v tem kontaktu so se različnosti same v sebi nekako razblinile. To so trdili skoro vsi predavatelji, kakor tudi kongresisti vzdradoščeni, ker so v tem bratskem duhu našli toliko zadovoljnosti in koristi.

Kar nas je družilo, je bilo gotovo v prvi vrsti to, da smo imeli vsi več ali manj ista čustva, namreč vdanost napram otroku, živo vero v našo vzgojno nalogo, nagnjenje k pedagoškemu raziskavanju, voljo za mednarodno razumevanje, utrujenost sedanosti in upanje v prihodnost. Bili smo kot ena sama velika družina. Iskreno smo si podali roke prijateljsko, prisrčno smo si stali nasproti: narodi iz vzhoda in oni iz zahoda, oni z juga in oni s severa. Malokdaj in malokje je družilo toliko narodov tako iskreno zaupanje.

Predavali so v angleškem, francoskem, nemškem, japonskem in kitajskem jeziku, vendar je prevladovala angleščina. Tečajji in predavanja so se vršila deloma v Liceju, deloma v palači Méditerranée. Obe stavbi napravita mogočen vtis na slehernega, oba monumenta pričata o razkošju Nice, ki se po pravici imenuje biser in večna pomlad Francije.

Kongres se je pričel 29. julija s pozdravnim večerom. Zupan g. Jean Médécin, ki ga je spremljala najodličnejša družba mesta Nizze, nas je prisrčno pozdravil v dvoranah vile Masséna. Prihodnji dan je pokrovitelj kongresa profesor Langevin slovesno otvoril kongres v Liceju v Park Imperialu. Palača so okrasili z najlepšimi in najredkejšimi cvetjem. Njegov iskren pozdrav je veljal v prvi vrsti vsem kongresistom, ki so prišli z malimi iz-

t. l. (velika sredo) v mestni deški osnovni šoli v Celju ob isti uri, z istim dnevnim redom in pod enakimi pogoji.

D o l, dne 27. marca 1933.

Načelnik: Anon Gnuš.

— V višjih narodnih šolah se morajo po odredbi ministrstva za prosveto z dne 4. marca 1933. še nadalje uporabljati kot pomožne knjige one, ki so določene za meščanske šole, dokler ne bodo odobrene posebne učne knjige za višje narodne šole.

— Društvo upok. učiteljstva za dravsko banovino ima svoj letni občni zbor v četrtek 6. aprila ob 15. uri popoldne pri Novem svetu v Ljubljani z običajnim dnevnim redom. Za slučaj nesklepnosti se vrši pol ure kasneje istotam drugi občni zbor pri vsakem številu članstva. Pri tej priliki bodi omenjeno, da je veliko število upokojencev in upokojenk, tovarišev (ice), ki so izven društva, četudi je to društvo nekaka samopomoč, slična Učiteljski samopomoči za posmrtnine. Več ko bo članov, tem višja je ta. Ne zamudite tedaj pristopiti v teku enega leta po upokojitvi, ker pozneje je treba doplačati vse smrtnne slučaje po tem letu. Društvo šteje ob času okrog 350 članov. Veliko jih je že zamudilo in ko se jim je po prijavi pojasnilo glede doplačila, so utihnili. Kakor pri Uč. samopomoči, je tudi tu nekaj manjši prihranek potomecem ali komur že. — Fr. Gabrček, predsednik; L. Perko, tajnik.

— Lepo uspelo zborovanje JUU društva za srez Kamnik se je vršilo 18. t. m. v dvorani hotela Miklič v Ljubljani. Na dnevnem redu je bilo poleg organizacijskih zadev predavanje šol. nadzornika tov. Lukežiča: »Pouk v oddelkih s posebnim oziranjem na moderno šolo«. Ta tema je dala povod, da so se zborovanja udeležili vsi trije peti letniki državnega učiteljstva v Ljubljani pod vodstvom gg. profesorjev Černejeve, Copicia in Jegliča. Stvarno in zanimivo predavanje starega šolskega praktika je bilo sprejeto od številnih navzočih z velikim odobravanjem. Ko se je vnela običajna debata, je napravilo posebno dober vtis, da so se iste udeležili tudi kandidati (kandidatnje), naši bodoči tovariši (ice). To znači, da je naš naraščaj zdrav in na pravi poti in sta ti dve uri, ki mu ji je dovolilo vodstvo, rodili sad. Na mestu je bilo tedaj izrečeno priznanje društvenega predsednika g. prof. Copiciju in vodstvu zavoda, da dovoljuje svojim gojencem udeležbo naših predavanj. G. prof. Copicia, ki je izrekel zahvalo za naš gostoljubni sprejem, pa zagotavljamo, da nam je tak obisk vedno jako ljub in le želimo, da bi se naš naraščaj oklenil z vso stanovsko ljubeznijo naših vrst.

— Sresko učiteljsko društvo za Maribor desni breg je velikodušno poklonilo Borzi dela za inteligenčne poklice, ki smo jo osnovali pod okriljem svoje Zveze mladih intelektualcev, Din 1000—, katere bo ista uporabila kot podpora nekaterim brezposelnim učiteljem. — Zgoraj imenovanemu društvu se najprisrčneje zahvalujemo, vsa ostala p. n. društva pa prosimo, da slede temu svetlemu vzgledu.

Segula Pavle, l. r.

predsednik Zveze.

Grgič Svetko, l. r.

zastopnik brezposl. učiteljev.

— Sreska učiteljska društva, ki žele imeti predavanja v esperantu, naj se obrnejo na upraviteljstvo osnovne šole na Primorskem pri Litiji. — Golobič Peter.

— Ljutomer. Tovarišica gospa Lina Ivančič-Deu obhaja 30. t. m. svoj 86. rojstni dan v popolni duševni in telesni čilosti. Jubilantka je uspešno delovala na naši šoli 40 let ter je vzgojila tri generacije. Kot zavedna Jugoslovenka še vedno bogato podpira vsako narodno in socialno podjetje. Še mnogo čilih in zdravih let!

jemami skoro vsi prav od daleč. Pozdravil je zblizanje narodov v ura ko svet trpi vsled krize. Mir in pravico bo prinesel kongres. Profesor Bovet je imenoval kongres »La Foire aux idées«. Izmenjanih bo mnogo misli, prišla bodo nova navdihnjenja. Prav je smel, ko je imenoval ta kongres sestanek družine, velike družine za vzgojo. Treba je duha domačnosti, prisrčnosti, veselosti, življenja. In to je mogoče, kljub neizrecni, bolesteri tesnobi, ki tlači svet. Živimo v resnem času. Ustavimo vezi prijateljstva, medsebojnega zaupanja, da bo svet zopet srečen. Bodimo resni, toda bodimo tovarši. Bodimo si dobri kot da smo družina. Samo v bratskem duhu bomo premagali težkoče, s katerimi se bori danes življenje.

Snov kongresa je bila »Vzgoja v zvezi s socialnim razvojem«. Kongres pa ni posvečal pozornosti samo problemom čisto spekulativnega značaja, ampak vprašanjem žive sodobnosti. Ta vprašanja obsegajo tri glavne misli:

1. Medsebojni odnosi družbe in vzgoja, po kateri ista družba vzgoja otroke.

2. Glavne lastnosti sodobnega socialnega razvoja.

3. Vzgoja, kakršna bi morala postati od danes naprej, da izpolni svojo nalogo.

Medsebojni odnosi družbe in vzgoje. Te odnose je dobro študiral in podal berlinski profesor dr. Becker, prejšnji minister prosvete v Prusiji, v svojem referatu: »Der soziale Wandel und die Erziehung unter dem Gesichtspunkt der Verschiedenheit der Völker«. »Socialne meje in vzgoja spričo različnosti narodov«. Nemčija in Združene države na eni strani, Italija in Rusija na drugi, končno Kitajska, pojasnjuje tri ekstremne tipe teh odnosov. V prvih dveh državah, poudarja dr. Becker, je šolski si-

— Naše lutkarstvo. Na zadnjem občnem zboru »Jugoslovenske lutkarske zveze«, ki se je vršil v Ljubljani dne 12. marca t. l., je bil izvoljen kot odbornik in statističar »Jugosl. lutkarske zveze« tudi tov. Erzen France, učitelj v Horjulu pri Ljubljani.

— Načrt za lutkovne odre se dobi pri tajništvo »Jugoslovenske lutkarske zveze« v Ljubljani, Resljeva cesta 28 (Mestna plinar- na) ter stane 10 Din.

Turist, po gorah se ti toži, da te planinski zrak osveži, poprej pa dobro se založi in dušo v »Daj-Damu« priveži!

— Razstava mladinske književnosti. V nedeljo 26. marca je bila v Beogradu otvorena razstava mladinske književnosti. Razstavo je priredil »Ženski pokret« ter razstavil v mali dvorani Kolarčeve univerze srbske, hrvatske in slovenske mladinske knjige. V zvezi z razstavo je prireditev otroškega tedna. V sredo 29. marca se je vršilo v veliki dvorani predavanje g. Jaše Prodanovića o naši mladinski književnosti. — Pred otvoritvijo razstave se je vršil velik mladinski koncert, na katerem so sodelovali učenci(ke) beogradskih šol.

— Petdesetletnica obveznega šolskega obiska. Dne 12. januarja l. 1883. je izšel zakon o splošni šolski obveznosti v kraljevini Srbiji. Tedanji prosvetni minister Stojan Novaković je izdal ta zakon in naletel z njim na velik odpor in to med narodom, kakor tudi v parlamentu. Toda ravno veliki trmi tedanjega prosvetnega ministra je zahvaliti, da je stopil zakon v veljavo kljub odporu, na katerega je naletel. In ravno radi tega ima g. Stojan Novaković velike zasluge, da se je začelo po takratni kraljevini Srbiji sistematično širiti osnovno šolstvo. — Istočasno z uzakonjenjem splošne šolske obveznosti je bilo otvoreno tudi drugo učiteljske; kajti do takrat je imela Srbija samo eno, in od takrat so smeli postati učitelji le oni, ki so položili učiteljski izpit. Tudi materialno stanje učiteljstva se je od tega dneva stalno boljšalo. Ako pogledamo nazaj in precenimo teh petdeset let, moramo priznati, da je osnovna šola v tem kratkem času ustvarila zelo mnogo.

Za isto za moje in za otroke »Tempo« dveje na obloke

LJUBLJANA Za gotovino: MARIBOR
Gledališka 4 Selenburgova 4 Slovenska 18

— Stoletnico rojstva hrvatskega skladatelja Ivana pl. Zajca bo nekoliko post festum proslavilo pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« s cerkvenim koncertom v ponedeljek 24. aprila večer v franciškanski cerkvi. Izvajalo bo Zajčev oratorij »Oče naš« in kantato »Uskrsnuče Isusovo«, oboje za soli, mešan zbor, orkester in orgle. Na ta lep koncert opozarjamo že sedaj vse ljubitelje glasbe.

— Nagrade za vzorno oskrbovanje šolskih vrtov je priznala kraljevska banska uprava nastopnim učiteljem-vrtnarjem: Hladniku Josipu v Sevnici, Lušinu Alojziju v Braslovcah, Segi Ivanu na Gomilskem, Kotniku Zorku v Rečici ob S., Primožiču Ivanu v Mekinjah, Dolinar Rozi v Kresnicah, Ločniškar Francu na Turjaku, Berglesu Francu v Čadramu, Rupretu Vinku v Smedniku, Jociju Petru v Predvoru, Brezovarju Matiji v St. Rupertu, Bercetu Vinku v St. Janžu, Malešiču Janku v Škocijanu, Jurku Vidu v Dolu pri Hrastniku, Aničiču Josipu v Polšniku, Levstiku Janku v Zagorju, Grčarju Titu na Barju, Lovšetu Antonu v Notranjih gorah, Scheinu Stefanu na Jezeru, Kosinu Mirku na Laverci, Kržišniku Alojziju v Preski, Tavčarju Ludviku na Ra-

stem izraz socialnega in političnega režima. Tam je vzgoja ustvarjanje družbe same, ki se prilagodi razvoju. V Italiji in Rusiji pa je čisto drugače. Drugje, v orientalskih deželah, zlasti na Kitajskem so bile ideje o novi vzgoji prenešene od zunaj bodisi po orientalih samih, po onih, ki so študirali na zapadu, ali pa s pomočjo bogoslužnega in političnega imperializma velikih kolonialnih narodov. Te tuje ideje vplivajo v veliki meri na socialni razvoj v orientalskih deželah in brez dvoma tudi na vzgojo.

Predavatelj oriše različnost odnošajev med družbo in vzgojo vsled lege različnih držav. Pravilo naj bo, da je treba ustvariti vzgojo iz naročja katerekoli družbe, s ciljem, da jo obdrži tako kot je. Razločujemo pa dva različna vpliva na razvoj: ekonomske in socialne potrebe ter religiozne in politične misli, ki gredo mnogokrat roko v roki.

Gotovo je, da moralno pojmovanje ni povsod enako in da je velika različnost v delovanju razuma. Bila bi velika zmeta, če bi hoteli soditi intelektualno in moralno življenje orientancev po evropskih in ameriških osnovnih pojmlh. Priznati moramo različnost in ne smemo hoteti unifikacije človeštva na ozemlju, ki ni za to. Bogastvo družbe zavisi od mnogoternosti in variacij svojega razumevanja. Tako ne bo privrelo prihodnje človeštvo na dan z edinstveno univerzalno vzgojo, toda ono bo toliko bolj bogato, v kolikor se bo razlikovalo v svoji pestrosti.

Vsi narodi so dobrodošli v sodelovanju za človeštvo, a še bolj nam bodo, če doprineso svoje moči k temu delu s tem, da ne izgubljajo časa v posnemanju originalnih produktov tujih duševnosti in kulture. Različnost in ne enoličnost naj bo znak prihodnjega človeštva.